

Ένα παιδί μετράει τ' άστρα, [Ο δάσκαλος 1], Μ. Λουντέμης (λογοτεχνικό κείμενο)

Μενέλαος Λουντέμης

Ένα παιδί μετράει τ' άστρα

(απόσπασμα 1)

Ωσπου να κλείσει κείνη η χρονιά, είχε καταπιεί κι άλλα καμιά δεκαριά βιβλία. Τότε πήρε να γίνεται λόγος για κείνο το παραπαιδί, σ' όλα τα σπίτια. Το 'μαθε κι ο δάσκαλος, και μια μέρα του παράγγειλε να πάει να τον δει. Βάζει, λοιπόν, ένα παστρικό πουκάμισο και πάει.

-Α, έλα δω... του κάνει ο δάσκαλος. Εσύ είσαι που λες τα παραμύθια;

-Δε φταίω γω... έκανε το παιδί.

-Και ποιος σου είπε ότι φταις; Καλά καμωμένα είν' αυτά που κάνεις. Μα γιατί δεν έρχεσαι να σε γράψουμε να μάθεις και γράμματα του σκολειού; Έ; Δεν τ' αγαπάς;

Γράμματα του σκολειού! Αν τ' αγαπούσε! Μα υπήρχαν πιο γλυκά γράμματα! Πώς όμως να τα μάθει; Αυτός μάθαινε γράμματα του ποδαριού, γράμματα τής τρεχάλας, μιαν αράδα εδώ και μιαν εκεί. Μαζί με τα δαμάλια. Να βοσκάν εκείνα γρασιδι κι αυτός βιβλίο. Αν τ' αγαπούσε λέει! Τι λόγια είν' αυτά που λες, κυρ δάσκαλε! Μα πόσα κομμάτια θα γίνει ένα τόσο δα ανθρωπάκι; Βλέπεις, τα σκολειά σ' αυτόν τον κόσμο είναι όλα σκολειά της μέρας. Ανοίγουνε τις πόρτες τους μαζί με τα μαντριά. Πού να πάει; Εδώ ή εκεί;

Πάει λοιπόν με το κοπάδι. Και παίρνει λίγο χρήμα, που είναι πηχτός ιδρός. Το μαζεύει λίγο λίγο, όπως το μερμηγκάκι το σπόρο. Έχει κάτι σχέδια... Σκοπεύει, σα θα μαζέψει κάμποσα, να πάει στο δάσκαλο και να του πει: «Να, πάρε, και δος μου γράμματα, γράμματα καλά όμως, του σκολειού...». Έχει την ελπίδα ότι έτσι δε θα τον διώξουν. Έχει ακουστά για τους δασκάλους ότι είναι καταδεχτικοί άνθρωποι και δε θα τον αποπάρουνε.

Και, τώρα, να, ο δάσκαλος ήρθε μοναχός του. Η καλή του τύχη τον έφερε μπροστά του. Και τι;... Δάσκαλος αληθινός, με γυαλιά! Και τον καλάει και στο σπίτι του. Ωρα ήταν λοιπόν. Πιάνει κι αυτός το σακάκι του και το κουνάει.

Τ' είν' αυτό; Ρωτά ο δάσκαλος.

-Χρήματα.

-Πού τα 'βρες;

-Τα κέρδισα.

-Και γιατί τα κουνάς;

-Είναι για γράμματα. Μα δεν είναι πολλά. Άμα τα κάνω μπόλικά, θα τα φέρω εδώ να μου μάθεις. Μπορεί να γίνει αυτό, κυρ δάσκαλε;

-Αν μπορεί;...

Ο δάσκαλος έβαλε τη γροθιά του στο μάτι για να διώξει ένα σκουπίδι. Ύστερα κοιτάξε το παιδί βαθιά στα μάτια.

-Λοιπόν... πήγε να του πει.

Η φωνή του ήταν κάπως αλλιώτικη, έτσι λιγάκι σα βραχνή.

-Άσ' τα... Άσ' τα εκεί, είπε, και πήγαινε... Αύριο, που θα παχνίσεις τα δαμάλια σου, έλα... του λέει.

-Να πάρω πλακοκόντυλο, δάσκαλε; Να πάρω χαρτιά, μολύβια;

-Όχι, όχι, καλό μου παιδί... πώς είναι τ' όνομά σου;

-Μέλιος.

-Όχι, Μέλιο.

Και πάλι ήταν αλλαγμένη ή φωνή του, πιο πολύ αλλαγμένη και πιο βραχνή. Το παιδί στάθηκε λίγο. Ύστερα άδειασε την τσέπη του στο τραπέζι κι έφυγε. Ο δάσκαλος ούτε γύρισε να το δει. Αφανίστηκε να κοιτά έξω απ' το παράθυρο, σα να ξεφύτρωσε ξαφνικά εκεί έξω κάνας καινούριος κόσμος και πάσκιζε να τον μάθει.

Απ' τ' άλλο βράδυ άρχισε να πηγαίνει. Σα συγύριζε τα βόδια και τα πότιζε και τα πάχνιζε, έχυne στο κεφάλι του ένα μαστραπά νερό, σφουγγιζότανε, έχωνε στον κόρφο του τα χαρτιά του, και κλεφτά κλεφτά τρύπωνε στο σπίτι του δάσκαλου. Τα 'χανε συμφωνήσει οι δυο τους, να μη μαθευτεί το μυστικό τους πουθενά.

Μενέλαος Λουντέμης,

Ένα παιδί μετράει τ' άστρα

Ασκήσεις

1. Στο απόσπασμα διαφαίνεται η λαχτάρα του παιδιού για το σχολείο, για τα γράμματα, αλλά και το δίλημμα που αντιμετωπίζει:
Γνώση ή επιβίωση; Πώς το παιδί συμβιβάζει τελικά αυτά τα δύο;
2. Αφού διαβάσετε τον διάλογο μεταξύ δασκάλου και μαθητή, να παρατηρήσετε πώς αποδίδονται στο λογοτεχνικό κείμενο τα γνωρίσματα του προφορικού λόγου, βλ. και **Ο ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ** [Έκφραση-Έκθεση Α΄ λυκείου, σ.112.](#)
3. *Γράμματα του σχολείου, γράμματα του ποδαριού* αναφέρονται στο κείμενο. Τι σημαίνει, κατά την άποψή σας, αυτή η διάκριση που κάνει το παιδί;
4. *Γράμματα του σχολείου... εδώ ή εκεί.* Στο σημείο αυτό του κειμένου ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τον ελεύθερο πλάγιο λόγο.
Να παρατηρήσετε ποιος μιλάει και σε ποιο ρηματικό πρόσωπο.
Να μετατρέψετε την απάντηση του παιδιού σε πρωτοπρόσωπο λόγο και να σχολιάσετε την επιλογή του ρηματικού προσώπου στο κείμενο.
5. Με αφορμή το κείμενο, να συζητήσετε στην τάξη σχετικά με τους λόγους που ενδεχομένως αποτελούν ανασταλτικούς παράγοντες για την πρόσβαση των παιδιών στην εκπαίδευση. **ΑΡΘΡΟ**
Σκεφτείτε τι μέτρα πρέπει να ληφθούν από την πολιτεία, ώστε η λεγόμενη υποχρεωτική εκπαίδευση να εφαρμοστεί στην πράξη.
Έπειτα να γράψετε ένα σύντομο κείμενο, με μορφή άρθρου για την εφημερίδα του σχολείου σας, βλ. και [Έκφραση-Έκθεση Γ΄ λυκείου, σ.166](#) και [ΕΔΩ](#).
Να λάβετε υπόψη όσα αναφέρονται σχετικά με το θέμα στη [διακήρυξη των δικαιωμάτων του παιδιού](#).